ביאור הנפקותא בין הליכה ברחוב העיר בשבת שעל ידה נדלק קעמערא״ס או ליי״טס (lights) דמותר, ובין פתיחת המים חמים של הסינ״ק דאסור, והגדרים בזה.

מאי שנא הליכה ברחוב מפתיחת הברז של מים חמים בהסינ״ק

בשיעור העבר למדנו יסוד ההיתר ללכת ברחוב העיר בשבת, אף שגורם בהליכתו שיפעלו קעמערא״ס או ליי״טס (lights) ברחוב, ואמרנו שזאת משום שאינו עושה שום פעולה בהליכתו, ובזה כולי עלמא מודו דלא נקרא מלאכה, ומותר יעו״ש.

והקשה אחד מהלומדים החשובים הי״ו, דמאי שנא דבר זה מפעולה של פתיחת הברז של מים חמים של הסינ״ק, שעל ידי פתיחת הברז להוציא המים החמים נכנס מים קרים חדשים לתוך הטענ״ק (tank) והמה מתבשלים שם שיהיו חמים, ואמרנו שזה תליא במחלוקת הראשונים, דלרשב״א מותר ולר״ן אסור, ולכאורה הרי גם שם הוא לא עושה פעולה לגבי המים הקרים החדשים שיתבשלו, אלא כל כוונתו הוא שיצאו מים חמים מהסינ״ק, ונפעל פעולה מאליו שנכנס לתוך הטענ״ק מים קרים ומתבשלים, ומאי שנא פתיחת סינ״ק שזה מחלוקת הראשונים, מהליכה ברחוב שעל ידה מדליק קעמערא״ס או ליי״ט שאמרנו שזה מותר לכו״ע. ותורף השאלה היא, מאי שנא אם עושה זאת בידיו שפותח סינ״ק בידיו, או הולך ברגליו ברחוב העיר.

ובביאור הדבר יתכן לומר שיש כאן ג׳ דרגות:

ונקדים בזה, שיש דבר שמעשה זה שעושה האדם הרי זה פעולתו הרגילה של מלאכה זו (רק יתכן שהוא עושה אותה משום סיבה אחרת), ויש דבר שמעשה שהאדם עושה אין זה פעולתו הרגילה של המלאכה, אלא בגלל סיבה מסויימת (וכגון בגלל כלי הטכנולוגיה בימינו) יוצא שנפעל פעולה אחריתי בהא ונעשית המלאכה, ויש דבר דקיל מזה, שאינו נעשה שום פעולה ישירות ע״י מעשי האדם אלא בגלל דבר זר וחיצוני כליל נעשית איזה מלאכה, ונבארנו עתה כל חד וחד.

סגירת הדלת הוי פעולה רגילה גם לצידת צבי

א. בסוגר הדלת של הבית ויש צבי בתוך הבית, למעשה הרי זה **פעולתו הרגילה** של צידת צבי, אלא שיש כאן עוד פעולה של סגירת דלת הבית לשמירה מפני גנבים וכדומה וכמו שהוא עושה בכל יום תמיד, אך **בעצם זו גם פעולה רגילה של צידת צבי.**

והיינו, **דבין לסגור הבית - הרי פעילותו הרגילה** הוא סגירת דלת הבית, **ובין לצוד צבי הנמצא בתוך הבית - הרי פעולתו הרגילה** הוא לסגור דלת הבית, ובזה אכן יש את המחלוקת, **דהרשב״א סובר** שהפועל היוצא (צידת הצבי) אינו מתייחס אחר מעשיו, ומכיון שכוונתו ורצונו היתה לסגור הדלת לכך מותר להרשב״א, (והוסיף עוד שאפילו שנהנה גם מצידת הצבי, אך מכיון שהיה סוגר הדלת גם בלא״ה משום רצונו לסגור הבית, מותר), ואכן **הר״ן חולק** וסובר שהיות וסגירת הדלת **זה בעצם הפעולה רגילה של צידת הצבי** הרי זה אסור. ולמעשה בשו״ע נפסק כהאוסרין.

פתיחת הסינ״ק של כלי המים חמים לא הוי הפעולה הרגילה של בישול מים

ב. פותח הסינ״ק של כלי המים חמים, יתכן שמותר אף להר״ן, מכיון שאין זה הפעולה הרגילה של בישול מים, והיינו, דסגירת דלת הבית הרי הוא פעולה רגילה בין של לסגור דלת מגנבים וכדו׳ ובין של צידת צבי, אמנם לא כן לגבי בישול מים חמים דאין האופן הרגיל לבשלה על ידי פתיחת הסינ״ק, אלא דבאופן הרגיל הרי הוא לוקח מים קרים ושופכן לתוך כלי ונותם על האש והוא מתבשל, אך כאן הוא בעצם מוציא מים חמים מהברז רק שיש פועל יוצא שע״י מעשיו נכנס ובא מים קרים ומתבשלים שמה, ויכול להיות שזה מותר אפ׳ להר״ן.

וכך גם בפותח דלת של הפרידז״ש או הפריזע״ר ועל ידי זה נדלק הליי״ט שבתוכם, גם בזה י״ל כנ״ל, דהפעולה הרגילה של הדלקת הליי״ט הוא ללחוץ על Power button- ולהדליק הליי״ט, וכאן הרי אין זה נעשה עפ״י הפעולה הרגילה אלא גלל שפתח דלת הפריזע״ר הרי הוא גרם שידלק הליי״ט משום ׳פטנט׳ מסויים. ולכך יתכן שאפ׳ לר״ן מותר.

אעפ״כ אנו מחמירים בזה דסו״ס פעל פעולה

ואפילו הכי אנו מחמירין בהא ואנו אוסרים זאת, כי למעשה הרי הוא **עושה פעולה**, ואה״נ שאין זה הפעולה הרגילה, אמנם למעשה הרי הוא עשה מעשה הגורם שיתבשלו מים חמים, ועושה פעולה שעל ידי זה נדלק הליי״ט בפריזע״ר, ובפרט לפי הטכנולוגיה דימינו הרי זה נגרם ונעשה על ידי מעשיו ועל ידו ממש, ולכך אסרינן זאת.

בהליכה אינו עושה פעולה

ג. אמנם בהולך ברחוב העיר ועל ידי זה גרם שידלקו קעמערא״ס או ליי״טס, הרי הוא אינו עושה פעולה מסויימת כלל, וזה פחות מפתיחת הסינ״ק ופתיחת דלת הפריזדע״ר, כי שמה פועל ועושה פעולה וע״י מעשיו נכנס מים קרים להתבשל וע״י מעשיו נדלק הליי״ט, אמנם **הליכה אין זה נכנס בגדר פעולה כלל,** ולא פעל ולא עשה מאומה ולכך הרי זה מותר לכו״ע.

ההיתר במציאות דימינו לפתוח דלת הפריז׳דע״ר שעי״ז נדלק המנוע (Engine) וכן בפתיחת דלת הבית שגורם שידלק הסטי״ם וכדומה

ואמרנו להוסיף במציאות בימינו אנו, עוד מעשה הדומה להליכה ברחוב בשבת שאין זה נכנס בגדר פעולה:

דהנה דכשיצא הפריז׳דע״ר (Refrigerator) בעולם, היה נידון רבתי בין גדולי הפוסקים האם מותר לפתוח את דלת הפריז׳דע״ר בשבת, היות וע״י זה גורם שיכנסו שמה אויר חם וזה עושה שידלק המנוע (Engine) של הפריז׳דע״ר. והיו שהחמירו ובעבור חשש זה פתחו הדלת רק בעת שהמנוע היה כבר פועל, וכך הרי הוא רק גורם שימשיך המנוע בפעולתו וימשיך במצב הקיים ולא עושה פעולה חדשה שיתחיל לפעול ולהידלק.

וכך גם היה נידון כשפותח דלת הבית ונכנס שמה אויר קר הרי זה גורם שידלק הסטי״ם, וגם להיפך לגבי ה׳ערקאנדישא״ן׳.

ולהלכה למעשה כתב בזה **הגרש״ז אויערבאך זצ״ל**, תשובה ארוכה והכריע לקולא, שמותר לפתוח תמיד דלת הפריז׳דע״ר גם כשאינו פועל המנוע, וכך גם לגבי פתיחת דלת הבית משום הסטי״ם וה׳ערקאנדישא״ן. ושם בתשובה מקיל משום ספק פסיק רישא וכו׳ יעו״ש.

והעולם נהגו אכן להקל בדבר זה, (וכמובן שזה רק בפותח בתמימות ואין כוונתו משום שרוצה שידלק הסטי״ם או ה׳ערקאנדישא״ן, אך במי שפותח הדלת דייקא משום שרצונו שידלק ה׳ערקאנדישא״ן הרי זה אסור).

אבל מאד יתכן, שהביאור שאמרנו לעיל לגבי **ההליכה** ברחוב שמותר, **זה אכן ההיתר בציורים הללו** של הפריז׳דע״ר לגבי המנוע ושל ה׳ערקאנדישא״ן ושל הסטי״ם וכו׳. שהנה שהפעולה לפתוח הדלת של הפריז׳דע״ר שעי״ז נדליק המנוע ופתיחת דלת הבית שעי״ז נדלקו הסטי״ם והערקאנדישא״ן אין זה נקרא מעשה הבא ע״י פעולתו כלל וזה ממש כמו שכת׳ לגבי ההליכה ברחוב.

ונבאר דברינו, כי הנה הפותח הדלת וגורם שידלק הליי״ט, למעשה פעולתו של פתיחת הדלת עשה מעשה שנדלק הליי״ט, וכך גם בפתיחת הסינ״ק של המים חמים עשה מעשה שיכנסו שמה מים קרים ויתבשלו, ועשה פעולה לכך בידיו.

אמנם לגבי הדלקת המנוע של הפרז׳ידע״ר, בדבר זה שפותח הדלת עדיין אין זה עושה כלל שידלק המנוע, **אלא קורה דבר אחריתי שנכנס אויר קר בתוך חלל הפרז׳ידע״ר, וזה עושה שידלק המנוע,** וזה משהו חיצוני וזר שעשה זאת, וזה לא משהו המישך שייך באופן ישיר לפעולתו ע״ד הדלקת הליי״ט וכניסת מים הקרים, וזה דומה ממש להליכה ברחוב שנדלק הקעמער״א בגלל משהו חיצוני בלא שום פעולה, ובזה כו״ע יודו שמותר בזה.